

2018-03-20

Ert nr: A 1736/kultur

Vårt dnr: NFH 2018-12

Nordiska rådets svenska delegation,
Riksdagen
100 12 Stockholm

Remissvar angående Medlemsförslag A 1736/kultur om nordisk Svanenmärkning av mat, hantverk och design

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) väljer att endast svara på frågan om eventuell nordisk märkning av hantverk, inte mat och design. Utgångspunkten för NFHs svar är, slöjd- och hantverksprodukter vilka är tillverkade av små- eller mikroföretagare. Vi räknar inte in t ex snickerier, materialleverantörer och byggnadsvårdsföretag i denna grupp.

Frågeställning

- Skulle en nordisk kvalitetsmärkning vara ett lämpligt verktyg för att profilera nordisk mat, hantverk och design och för att bidra till en hållbar utveckling?

NFH uppfattar att frågeställningen kan delas upp i två frågor, märkning som profilering respektive märkning som ett sätt att driva hållbar utveckling.

Sammanfattning

Övergripande ser Nämnden för hemslöjdsfrågor positivt på initiativ som bidrager till hållbar utveckling och underlättar konsumenters möjligheter till medvetna val.

Nämnden för hemslöjdsfrågor ser svårigheter i att kombinera kriterier om ursprung (nordisk), kvalitet, hållbarhet, kreativitet och design i en märkning, på ett trovärdigt och evidensbaserat sätt. Nämnden för hemslöjdsfrågor skulle föredra kvalitets/ hållbarhetsmärkning likt Svanen för sig och tydligt uttalad

NÄMNDEN FÖR HEMSLÖJDSFRÅGOR

Västgötagatan 5 | Box 4006 | 102 61 Stockholm | Växel +46 8 681 93 50 | nfh@nfh.se | www.nfh.se

Nämnden för hemslöjdsfrågor är en statlig myndighet under Kulturdepartementet med målet att främja hemslöjd.

jurybedömning som t ex svenska Design-S för sig. Insatsen för att utveckla en egen typ av nordisk märkning skulle bli betydande om den skall vara saklig och relevant.

I en jurybedömning av designföremål, där fokus är design och kreativitet kan naturligtvis hållbarhet väga in som en del i bedömningen. Profileringsfrågor kan drivas på så många andra sätt än märkning, som kanske bättre svarar mot en småskalig och differentierad bransch behov.

Ett incitament för märkning skulle kunna vara att det blev en av kravställningarna vid offentliga upphandlingar av hantverksprodukter, detta skulle i så fall kunna hävdas driva hållbar utveckling.

Allmänt om märkning

Utgångspunkten för den ställda remissfrågan var Svanenmärkning. Nämnden för hemslöjdsfrågors uppfattning är att det skulle vara svårt att i någon större omfattning få hantverkare, utifrån den avgränsning NFH har valt att göra, att genomföra Svanencertifiering av sina produkter. Detta på grund av kostnadsbild, ökad administrativ börda och osäkerhet om i vilken utsträckning det skulle öka försäljningen.

På Svanen.se redogörs för hur ansökansprocessen går till,

"För att få en Svanenlicens måste produkten tillhöra ett av våra 58 produktområden, och sedan givetvis klara alla de krav vi ställer på den produkttypen. Företagen ansöker om att få sin produkt Svanenmärkt och betalar en ansökningsavgift på 28 000 kronor. Avgiften går till granskning och kontroll av ansökan. Vi kontrollerar att varan eller tjänsten uppfyller våra krav. Detta sker genom omfattande tester från oberoende laboratorier, intyg, dokumentation och ett kontrollbesök. Efter godkända kontroller får företaget en licens att använda Svanen på sin produkt."

Medianinkomsten för microföretagare i handgjortskapande sektorn ligger runt 13 000:- kronor/ månad. NFHs bedömning är att en ansökningsavgift på 28 000:- skulle uppfattas som ett mycket stort hinder och det innebär också att företagaren måste öka sin försäljning med omkring 100 000:- kronor för att täcka ansökningskostnaden.

Incitamentet för att söka Svanenmärkning är rimligtvis att man tror att man kommer öka sin försäljning genom att visa på den egna tillverkningsprocessens miljövänlighet. Hantverksmässig tillverkning uppfattas oftast som miljövänlig även utan märkning och är generellt inte särskilt miljöbelastande.

På Svanen.se redogörs för hur man väljer vilka produktområden man skall arbeta med, "Vi arbetar med de områden där vi kan göra störst nytta, alltså med produkter där det går att göra stora miljövinster. Vi bedömer produktens miljöpåverkan under hela livscykeln från råvara till avfall. Innan vi bestämmer oss för att ta fram krav, undersöker vi om: a) det finns ett stort miljöproblem kopplat till produktområdet. b) det går att miljöförbättra varan eller tjänsten så pass mycket att det blir skillnad på en Svanenmärkt och en "vanlig" produkt. c) miljömärkningen kan påverka valet av produkter och utvecklingen av dem på sikt. "Utgångspunkten är att arbeta med de områden/ branscher där man kan göra störst miljövinster och då är hantverkssektorn inte högsta prioritet.

Hantverk som produktgrupp

Hantverk som produktgrupp hålls samman av att det är handgjorda produkter, i övrigt kan hantverk handla om skiftande material som glas, keramik, textil, trä, järnsmide med mera. Olika material kräver olika bearbetningsprocesser och livscykelanalyser, alltså är det svårt att prata om hantverksprodukter generellt. Exempel på hantverksprocesser som kan vara kemikalieintensiva och därmed skulle kunna vara föremål för befogad märkning är exempelvis glasyrer för keramisk tillverkning, ytbehandling av trä med lack eller konstnärsfärg samt textil färgning.

Remissvaret har förberetts av Friedrike Roedenbeck och beslutats av nämnden per capsulam den 26 mars 2018.